

Høring om gjennomføring av eksamen og fastsettelse av standpunktkarakterer våren 2021 og midlertidige tilpasninger i fag- og timefordelingen skoleåret 2020–2021

Uttalelse - Norsk Lektorlag

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: wbr@norsklektorlag.no
Innsendt av	Wenche Rasen
Innsenders e-post:	wbr@norsklektorlag.no
Innsendt dato	16.03.2021
Hvilken organisasjon?:	Norsk Lektorlag Organisasjon (Privat)
Stilling	Spesialrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Høringsnotat om gjennomføring av eksamen og fastsettelse av standpunktkarakterer våren 2021 og midlertidige tilpasninger i fag- og timefordelingen skoleåret 2020–2021

1. INNLEDNING

Denne høringen handler om endringer i regelverket knyttet til hvilke eksamener som skal gjennomføres og avlyses våren 2021. Høringsnotatet inneholder også et forslag om tidspunktet for fastsettelse av standpunktkarakterer og et forslag om å videreføre unntaksbestemmelsen om tilpasninger i fag- og timefordelingen og avvik fra kompetansemål.

Våre høringer er åpne for alle, og de som ønsker det kan uttale seg. Alle innspill vil bli publisert og være synlige på udir.no. Frist for å svare er 16. mars 2021.

2. BAKGRUNN

Regjeringen har som politisk mål å sikre en mest mulig rettferdig gjennomføring av eksamen. Ambisjonen er derfor at alle elevene på Vg3 studieforbereende og Vg3 og Vg4 påbygg skal gjennomføre én lokalt gitt eksamen våren 2021.

Følgende føringer ligger til grunn for gjennomføringen av våreksamen, jf. [regjeringens beslutninger fra 8. februar 2021](#) for eksamen i grunnopplæringen våren 2021

(Kunnskapsdepartementet har også besluttet at prøver i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og statsborgerprøven gjennomføres som planlagt denne våren. Disse prøvene er ikke tema i denne høringen. For informasjon om prøvetidspunkter og gjennomføring av prøvene, se nettsidene til Kompetanse Norge.):

- Alle ordinære skriftlige eksamener avlyses for elever. Privatister og elever med behov for eksamen for å få vitnemål og fag- og svennebrev skal likevel ha eksamen. Elever med rett til ny, utsatt og særskilt eksamen våren 2021 skal ha eksamen og gjennomfører eksamen sammen med privatistene
- Alle praktiske eksamener avlyses for elever
- Alle lokalt gitte eksamener avlyses for elever på Vg1 og Vg2
- Lokalt gitt muntlig eksamen for 10. trinn gjennomføres som vanlig og etter gjeldende smitteverntiltak
- Voksne med rett til grunnskoleopplæring som har søkt om å avlegge privatisteksamen i grunnskolefag våren 2021, får gjennomføre eksamener i fagene de trekkes ut til etter rundskriv Udir-2-2018, dette gjelder også sentralt gitt skriftlig eksamen
- Eksamen for voksne deltakere i forsøk med forberedende voksenopplæring i FVO følger beslutningen om avlyst skriftlig eksamen og gjennomføring av muntlig eksamen
- Fag- og svenneprøver gjennomføres etter gjeldende smitteverntiltak

For å bidra til å nå ambisjonen om at alle elevene på Vg3 studieforberevende og Vg3 og Vg4 påbygg skal gjennomføre én lokalt gitt eksamen våren 2021 åpner Kunnskapsdepartementet for noe større lokalt handlingsrom i gjennomføringen av trekket.

Når det gjelder standpunkt, har regjeringen har kommet til at det ikke skal fastsettes en gitt frist i forskrift, men skolene bør oppfordres til å fastsette standpunktkarakter så sent som praktisk mulig

Kunnskapsdepartementet har på bakgrunn av disse beslutningene bedt Utdanningsdirektoratet vurdere om det er behov for endringer i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19, forskrift til opplæringsloven og tilhørende rundskriv, og utarbeide forslag til slike endringer, jf. oppdragsbrev 2021-013 og oppdragsbrev 2020- 047 om gjennomføring av eksamen våren 2021. Tilsvarende vurderinger og arbeid med eventuelle nødvendige endringer skal også gjennomføres for forskrift til friskoleloven.

Både stengte skoler og justeringer av opplæringssituasjonen på grunn av smittevern hensyn innebærer at det kan være svært utfordrende å overholde de normale kravene under covid-19. For skoleåret 2019–2020 ble det derfor åpnet for at det på visse vilkår kunne gjøres unntak fra ordinær fag- og timefordeling og i enkelte tilfeller også gjøres avvik fra kompetansemål. En tilsvarende bestemmelse har så langt ikke vært fastsatt dette skoleåret, men smittesituasjonen gjør det nå ønskelig å sende et slikt forslag på høring.

3. GJELDENE RETT

3.1. GRUNNSKOLEN

Alle elever skal ha et vitnemål når de fullfører grunnskolen, jf. forskrift til opplæringsloven 3-37 og forskrift til friskoleloven § 3-37. Alle elever skal trekkes til en skriftlig sentral gitt eksamen (matematikk, norsk eller engelsk) og en lokalt gitt muntlig eksamen på ungdomstrinnet. Dette gjelder også grunnskoleopplæring for voksne.

3.2. VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Vitnemål i videregående opplæring gis som dokumentasjon på bestått opplæringsløp som gir studie- og/eller yrkeskompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-39 og forskrift til friskoleloven § 3-39.

Etter bestemmelsens andre ledd må alle fag og eksamener som skal stå på vitnemålet i samsvar med læreplanverket, være bestått for å kvalifisere til vitnemål.

Eksamensordningene for de enkelte fag er beskrevet i læreplanen. Det er fastsatt i læreplanene om faget avsluttes med eksamen eller ikke, inkludert om eksamen er obligatorisk eller avgjøres etter trekk, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-22 og forskrift til friskoleloven § 3-22.

Departementet fastsetter hvor mange eksamener det skal være i grunnskolen og på hvert årstrinn i videregående opplæring. Skolen har plikt til å melde opp eleven til eksamen.

Trekkordning ved eksamen for grunnskole og videregående opplæring følger av rundskriv Udir-2-2018.

3.3. TREKKORDNINGEN

Trekkordning ved eksamen for grunnskole og videregående opplæring er beskrevet i rundskriv [Udir-2-2018](#). Kommuner har ansvar for trekk i grunnskolen og grunnskoleopplæringen for voksne. Fylkeskommuner har ansvar for trekk i videregående opplæring.

Vertskommunen/vertsfylket har også ansvar for trekk av fag og elever for friskolene. Dette gjelder ikke for friskolene som ikke har sentralt/lokalt gitt eksamen etter forskrift til friskoleloven. Trekket av fag og elever gjennomføres før kandidater blir påmeldt i systemet for eksamensadministrasjonen innen 1. mars. Alle elever skal trekkes til en skriftlig sentral gitt eksamen (matematikk, norsk eller engelsk) og en lokalt gitt muntlig eksamen på ungdomstrinnet. Antall obligatoriske eksamener i videregående opplæring varierer ut fra hvilket utdanningsprogram eleven, privatisten og/eller lærlingen tar, og om det er et studieforbereende eller yrkesfaglig utdanningsprogram.

3.4. FRISTER FOR TIDSPUNKT FOR FASTSETTELSE AV STANDPUNKTKARAKTER

Det følger av forskrift til opplæringsloven § 3-15 første ledd at standpunktkarakterer skal settes ved avslutningen av opplæringen. Tilsvarende følger av forskrift til friskoleloven § 3-15 første ledd og forskrift til opplæringsloven § 4-10 (voksne).

Fjerde ledd i bestemmelsene regulerer når standpunktkarakterer i fag med lokalt gitt eksamen senest skal fastsettes. Fjerde ledd lyder slik:

Standpunktkarakterer i fag med lokalt gitt eksamen skal fastsetjast seinast dagen før skolen gjennomfører den første eksamenen i faget på det aktuelle trinnet innanfor utdanningsprogrammet.

3.5. INNHOLDET I OPPLÆRINGEN OG FAG- OG TIMEFORDDELING

Det følger av forskrift til opplæringsloven kapittel 1 og forskrift til friskoleloven kapittel 2 at opplæringen skal være i samsvar med fag- og timefordelingen. Fag- og timefordelingen inneholder krav om antall timer opplæring per fag og krav om totalt timetall. I videregående opplæring er timetallet fastsatt per trinn, mens det i grunnskolen er fastsatt per hovedtrinn. Det fremgår også av forskrift til opplæringsloven kapittel 1 at opplæringen i grunnskolen og videregående skole skal være i samsvar med læreplanene. Skoler som er godkjent etter friskoleloven, gir opplæring etter godkjent læreplan, jf. friskoleloven § 2-3.

4. VURDERING OG FORSLAG

4.1. GJENNOMFØRING AV EKSAMEN VÅREN 2021

4.1.1. GRUNNSKOLEN:

- Lokalt gitt muntlig eksamen for 10. trinn gjennomføres som vanlig og etter gjeldende smitteverntiltak.

- Voksne med rett til grunnskoleopplæring som har søkt om å avlegge privatisteksamen i grunnskolefag våren 2021, får gjennomføre eksamener i fagene de trekkes ut til etter rundskriv Udir-2-2018, dette gjelder også sentralt gitt skriftlig eksamen.
- Eksamen for voksne deltakere i forsøk med forberedende voksenopplæring i FVO følger beslutningen om avlyst skriftlig eksamen og gjennomføring av muntlig eksamen.

4.1.2. VIDEREGÅENDE:

Endringsforslagene skal bidra til at det er mulig for fylkeskommunene å avvikle eksamen på følgende måte:

- Alle elever på Vg3 studieforbereende, Vg3 påbygg og Vg4 påbygg skal opp til én muntlig, eventuelt muntlig-praktisk eksamen, men ingen skal opp til mer enn én.
- Muntlig-praktisk eksamen kan gjennomføres dersom slik gjennomføring er smittevernfarelig forsvarlig, og dette bidrar til at alle elevene kan få én lokalt gitt eksamen.

Fylkeskommunens ansvar for gjennomføring og organisering av lokalt gitt eksamen opprettholdes. For at alle elever på Vg3 studieforbereende og Vg3 og Vg4 påbygg skal kunne gjennomføre én lokalt gitt eksamen våren 2021, foreslår vi at det gis et lokalt handlingsrom som innebærer at muntlig-praktisk eksamen i noen fag likevel kan gjennomføres der det er smittevernfarelig forsvarlig på det smittetiltaksnivået skolen er. Det åpnes ikke for å gjennomføre lokalt gitt skriftlige eller praktiske eksamener for elever.

Fagenes eksamensform ligger fast.

4.1.3. VÅRE FORSLAG

Vi ber høringsinstansene ta stilling til forslag til unntak i trekkordningen.

Forslag til unntak fra rundskriv Udir-2-2018 Trekkordning ved eksamen for grunnskole og videregående opplæring, gjelder våren 2021:

Alle elever på Vg3 studieforbereende, Vg3 påbygg og Vg4 påbygg skal opp til én muntlig, eventuelt muntlig-praktisk eksamen, men ingen skal opp til mer enn én. For å gjennomføre dette skal fylkeskommunen

1. trekke ut elever som ikke allerede er trukket ut til én muntlig/muntlig- praktisk eksamen i det ordinære trekket, til én muntlig/muntlig-praktisk eksamen
2. velge én eksamen for elever som allerede er trukket til *mer enn én* muntlig eksamen, eventuelt muntlig-praktisk, slik at ingen kommer opp til mer enn én eksamen
3. bruke økt lokalt handlingsrom til en for øvrig mest mulig hensiktsmessig justering av trekket for våreksamen

Når det gjelder deltidselever, vil tilleggsføringen gjelde for de fagene som er avsluttende våren 2021, mens trekket for våren 2022 vil være et normalt trekk for de fagene som da er avsluttende.

For å bedre ivareta smittevern under gjennomføringen av eksamen kan skoleeier vurdere om eksamen kan gjennomføres på digital flate, for eksempel ved at ekstern sensor deltar digitalt.

Vedlagt følger forslag til to nye bestemmelser om eksamen. Vi ber høringsinstansene ta stilling til bestemmelsene.

? Vil forslaget til endringer i trekkordningen bidra til å oppnå ambisjonen om at alle elever på Vg3 studieforberedende, Vg3 påbygg og Vg4 påbygg skal opp til én lokalt gitt eksamen?

Ja

Norsk Lektorlag støtter at elevene får minst en lokalgitt muntlig eller muntlig-praktisk eksamen våren 2021, og viser til tidligere høringsuttalelser og innspill gitt i denne sammenhengen.

Når alle avgangselever skal opp til en muntlig eksamen, bli det viktig å trekke ut elever på tvers av fellesfag og programfag i størst mulig grad. Om ikke dette gjøres, kan arbeidsbelastningen for lærere i fellesfag bli ekstra tøff. I en slik sammenheng ser vi det som positivt at en også vurderer å kunne gjennomføre praktisk-muntlige eksamener i områdene hvor dette kan være smittevernmessig forsvarlig, også fordi dette vil fordele arbeidsbyrden på flere i kollegiene.

? Trengs det øvrige endringer av trekkordningen for å kunne gjennomføre eksamen som beskrevet over?

Vet ikke

Ingen kommentar fra instansen

? Har du/dere innspill til ny bestemmelse § 8 Eksamen i grunnskolen samt merknad til ny § 8?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

? Har du/dere innspill til ny bestemmelse § 8a Eksamen i videregående opplæring og dispensasjon samt merknad til ny § 8a?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

? Har du/dere andre innspill til forslag om endringer til ny bestemmelse § 8 og § 8a?

Det er viktig at skoleeiere raskt får enkel og god informasjon om endringene, og de forutsetningene som legges til grunn for forskriftsendringen.

5. FASTSETTING AV STANDPUNKTKARAKTERER VÅREN 2021

Det skal ikke settes en gitt frist for fastsetting av standpunktkarakter i forskrift, men skolene skal oppfordres til å fastsette standpunktkarakter så sent som praktisk mulig.

Formålet med å oppfordre til å sette standpunktkarakterer så sent som mulig er at elever som har mistet opplæringstid, skal få muligheten til å ta igjen opplæring og vurderingssituasjoner på slutten av skoleåret. Dersom forskriftenes § 3-15 fjerde ledd skal gjelde, vil det si at mange elever vil få flere av sine standpunktkarakterer fastsatt før eksamensperioden begynner.

Skolen vil da være låst dersom de skulle se behovet for å sette standpunktkarakterer på et senere tidspunkt for noen elever, i fag det avholdes eksamen i på det aktuelle trinnet, og innenfor det samme utdanningsprogrammet. Vi mener derfor det bør være opp til skolene og lærerne å vurdere når det er forsvarlig å fastsette standpunktkarakterer i de aktuelle fagene. Det gir skolene et større handlingsrom til å foreta vurderinger til det beste for elevene.

Vi mener likevel at elevene skal få standpunktkarakter i det ene faget eleven selv er trukket ut til eksamen i, senest dagen før eleven avlegger eksamen. Dette er for å forhindre spekulasjoner om at prestasjonen på eksamen kan spille inn på fastsettelsen av standpunktkarakteren i det aktuelle faget.

5.1. VÅRE FORSLAG

- Det inntas i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 at forskrift til opplæringsloven § 3-15 fjerde ledd ikke skal gjelde våren 2021. Det samme foreslås for forskrift til friskoleloven § 3-15 første ledd og forskrift til opplæringsloven § 4-10 (voksne).
- Det inntas i samme bestemmelse i den midlertidige forskriften at standpunktkarakter likevel skal settes senest dagen før eksamen avholdes for enkelteleven, i det aktuelle faget eleven ble trukket ut til.

Vedlagt følger forslag til ny bestemmelse om standpunkt. Vi ber høringsinstansene ta stilling til bestemmelsen.

? Har du/dere innspill til ny bestemmelse § 8b Standpunktvurdering samt merknad til ny § 8b?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

? Har du/dere andre innspill om standpunktvurdering våren 2021?

Skolene oppfordres til å fastsette standpunktkarakterer så sent som praktisk mulig. På denne måten unngår myndighetene å pålegge lærere som allerede har oppfylt sitt årsverk i mai, til å arbeide mer, og lokal skoleeier kan også unngå medfølgende merkostnader til avlønning.

Vi mener det er klokt at forskriften åpner for utvisning av skjønn lokalt, slik at rektorer og faglærere i samarbeid kan finne en klok tilnærming til en god lokal praksis for

standpunktvurderingen denne våren. Vi vil samtidig minne om at mange faglærere presses til å sette standpunkt når de mangler vurderingsgrunnlag, eller at de presses til å sette høyere karakter enn det er grunnlag for. Det er viktig at Utdanningsdirektoratet i sin kommunikasjon til skoleeiere er tydelige på at slikt press ikke skal forekomme.

6. MIDLERTIDIGE TILPASNINGER I FAG- OG TIMEFORDDELINGEN SKOLEÅRET 2020–2021

Både stengte skoler og justeringer av opplærings situasjonen på grunn av smittevernhensyn innebærer at det kan være svært utfordrende å overholde de normale kravene under covid-19. Skolene har plikt til å gi opplæring, men har ulike forutsetninger for å få gjennomført opplæring som normalt. For skoleåret 2019–2020 ble det derfor åpnet for at det på visse vilkår kunne gjøres unntak fra ordinær fag- og timefordeling og i enkelte tilfeller også gjøres avvik fra kompetansemål.

Det vil kunne være situasjoner både lokalt og nasjonalt som tilsier at adgangen til å gjøre tilpasninger i fag- og timefordeling bør videreføres dette skoleåret. På bakgrunn av den situasjonen mange skoler har vært i så langt dette skoleåret, og den stigende smittesituasjonen mange steder i landet, foreslås derfor tilsvarende bestemmelse som for forrige skoleår. Bestemmelsen vil gjelde offentlige skoler og skoler godkjent etter friskoleloven som følger fag- og timefordeling og læreplaner i Kunnskapsløftet.

Vårtforslag innebærer, på samme måte som regelen for forrige skoleår, at

- skoleeiere bare kan gi færre timer med opplæring enn det som er fastsatt i fag- og timefordelingen, dersom skoleeier kan godtgjøre at dette er nødvendig og forsvarlig
- det ikke gjelder et absolutt dokumentasjonskrav, men skoleeier må kunne underbygge at det var behov for reduksjonen
- det skal legges stor vekt på elevenes beste i vurderingen av hvilke tilpasninger som kan gjøres i fag- og timefordelingen, inkludert deres mulighet til å få utbytte av opplæringen og oppnå kompetansemål, og hva som vil være en forsvarlig arbeidsbelastning
- det kan tas hensyn til vedtak om stenging og andre begrensninger med hjemmel i smittevernloven som påvirker hvordan opplæringen organiseres, men det kan ikke tas økonomiske hensyn
- kompetansemålene i fagene gjelder i utgangspunktet fullt ut. Kompetansemål i det enkelte fag kan bare fravikes dersom det på grunn av smittevernskrav ikke har vært tilgang på nødvendig utstyr og lokaler, og det ikke var mulig å gi opplæringen senere eller på en annen måte
- det ikke åpnes for å fravike kompetansemål dersom skolene kan ha andre opplæringsaktiviteter som kan bidra til måloppnåelse

Vedlagt følger forslag til ny bestemmelse om midlertidige tilpasninger i fag- og timefordelingen. Vi ber høringsinstansene ta stilling til bestemmelsen.

? Har du/dere innspill til at bestemmelsen om midlertidige tilpasninger i fag- og timefordelingen videreføres for skoleåret 2020–2021?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

7. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Utgifter til gjennomføring av lokalt gitt muntlig og muntlig-praktisk eksamen finansieres av kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter. Disse forslagene og nødvendige smitteverntiltak kan isolert sett gi kommunesektoren merutgifter til gjennomføring av muntlig eksamen. Samtidig har kommunesektoren mindreutgifter som følge av at de fleste sentralt gitte og lokalt gitte eksamener er avlyst. Samlet sett vurderes derfor de økonomiske konsekvensene å være små. Dersom kommunesektoren likevel har merutgifter til gjennomføring av eksamen, vil dette inngå i grunnlaget for den generelle kompensasjonen til kommunesektoren som følge av covid-19-pandemien. Endringene vil gi administrative konsekvenser for fylkene og skolene som må justere trekket for eksamen og legge til rette for gjennomføring av eleveksamen sammen med privatisteksamen. Gjennomføringen vil være krevende dersom smittesituasjonen vedvarer. Forslaget om videreføring av bestemmelsen om midlertidige tilpasninger i fag- og timefordelingen vil kunne gi skoleeiere mer fleksibilitet ved gjennomføring av opplæringen der smittesituasjonen gjør dette nødvendig.

? Ser dere andre økonomiske eller administrative konsekvenser av forslagene?

Nei

Ingen kommentar fra instansen

Med hilsen

Sissel Skillinghaug
divisjonsdirektør

Per Kristian Larsen-Evjen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent